

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою по субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских свят
о 5½ год. по полудні.
Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Осолінських ч. II (партер)
(фронт від ул. Ухої). Екпе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—
Рекламації неопечатаї є
вільні від порта. — Оголь-
шеня звычайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стртс-
ки, а в «Надісланім» 40 іч
від стрічки. Подяки і при-
ватні доносеня по 30 сот.
від стрічки.

Москвичі пропагаторами секти Маріявітів в Галичині.

На вчерашнім довірочнім зїзді москво-філів виступив екс-святик др. Марков, посол парламенту, з внеском, **щоби в Галичині серед руского населеня пропагувати секту Маріявітів.** Внесок прийнято оплещками. Голова зборів, парох Криниць, сов. еп. Консисторії перемискої епархії о. Гнатшак не запротестував против сего внеску, а так само мовчали численно зібрані святики. О скільки ходять вістки, др. Марков кинув сей поклик тому, щоби через маріявітизм промостити в Галичині дорогу для православія, хоть нема сумніву, що він причинить ся до переходу греко-католиків на латинський обряд. Замітне, що др. Марков et consortes закидують в Росії москво-фільським «старикам», що они держать ся проти єзуїтів і руских владик, а однак самі не мають відваги виступити з гадкою опавославленя Галичини, лише вибирають по середній дорогу через маріявітизм.

На сю сумну, очайдушну провву звертаємо увагу наших Консисторій, які зуміють найти відповідні середники, щоби запобічи лиху.

На вчерашніх зборах взяв верх Дудкевич зі своїми чорносотенцями, тому переходили всі внески его сторонників.

Поолів Давидяка і тов. виключено з партії всіма голосами проти 22.

Причинок до розвязки язикового питання в Австрії.

(X) Австрія опинила ся тепер на дорогі безпарламентарної доби. Ческий сойм не міг не то вже сповнити свої законодатної задачі, але навіть не успіх уконститувати ся. Державна рада по двох роках з надвишкою безплідних змагань відročена і нема вигляду, щоби заповіджені міністром-президентом нові пересправи в ціли урухомлення ческого сойму, а через него і держ. ради довели до якого небудь успіху. Всі ті змаганя розбивають ся головне через непорішене від тільки десятиліть язикової справи, котра є основою до розвязки національного питання. Що язиково-національне питанє може бути порішене з повним вдоволенем поселених побіч себе навіть ріжнородних народностей, на се маємо клясичний приклад в сусідній Швайцарії. Отже й у нас, в Австрії, не є се справа неодолима і вже всякі державники, політики, дневникарі, послі і письменники брали ся до сеї справи, хоч без успіху, і всякі подавали способи до розвязки сего питання. Спиненє всякої законодатної роботи в Чехах і в Австрії мимохіть приневолює повисших політиків призадумувати ся над сею справою, бо від єї полагоди, від єї справедливого рішення зависимий народний спокій і розвиток нашої держави. А що якраз Чехи є тим краєм, де ся справа найбільш заострила ся, де она від десятиліть доводить до ненастанної боротьби в Чехах, відтак переносить ся до держ. ради, отже нічого дивного, що там також

починають сій справі що раз основніше придивляти ся, якби її можна успішно порішити.

Христ.-суспільна Reichpost подає в 298 ч. розвідку соймового посла і заступника предсідника вірноконституційної шляхти в Чехах, гр. Оттокара Черніна, яко начерк до розвязки язикового питання, хоч з не всіма его выводами згоджує ся редакція. З огляду на се, що язикове питанє і у нас має велику вагу а також дожидає справедливого рішення, подаємо головні частини сеї розвідки, щоби й наша суспільність призадумала ся над сею справою, розсліджувала її, і з свого боку подавала поміченя і предлоги до єї полагоди і розвязки.

Гр. Чернін приступая до розвязки язикового питання на краєвій основі з огляду на відому ухвалу краєвих законів язикових в чотирох австр. німецьких соймах. Німці покинули дотеперішне централістичне становище і ту засаду, що лише віденська держ. рада покликана до рішення язиково-національного питання, остають тепер на краєво-федералістичній основі. В чистонімецьких краях має бути німецький язик по всі часи забезпечений краєвими законами, що гр. Чернін вважає домаганем зовсім справедливим. (На наш погляд в долішній Австрії вимагає певної застороги, певної безпеки ческа національна меншість в краю а також в Відні самім. — Ред.)

Однак рішення язикового питання не може закінчити ся на саміх лише чистонімецьких краях — треба також звернути ся до найважнішого краю, до Чех і задля того гр. Чернін бажає піти в тій справі, як пішли Німці у відомих чотирох краях. Коли тамті сойми уважають ся управненими для чистонімецьких країв рішати язикове питанє, тоді також ческий сойм є управнений яко двоязиковий край признати обидва язики — ческий і німецький — рівноправними в границях свого краю. Гр. Чернін висловлює признанє Німцям альпейских країв, що они підняли ся до державно-політичного погляду і вступили на дорогу розвязки язикового питання поодинокими краями, се вважає їх заслугою, котра послужить прикладом для інших. Вправді ся ідея зустріне ся ще не з одною перепоною, викличе не одну ще боротьбу, але повагом промостить собі дорогу і вже не зійде з дневного порядку.

Німці, котрі не хотять признати в повній і цілости переведеної двоязиковости в межах ческого краю, впевняють, що в тім містить ся мовчале признанє давних державно-правних змагань, бо тут уважає ся Чехи з язикового становища яко окремішну цілість. Але долішня Австрія і Форарльберг не мають державного права, на яке могли покликувати ся, а мимо того они виступили яко самостійні краєві цілости монархії і рішили язикове питанє посеред своїх краєвих меж.

Проти сеї замітки висуваять Німці з Чех сей погляд, що німечка меншість північних Чех своєю історією і своєю податковою спроможністю заслугоє на те, щоби з нею поступати інакше, як з національною меншостою котрогонебудь иншого

краю. Гр. Чернін не хоче відказувати великого значіня ческих Німців для Австрії, але замічає, що якраз розходить ся о сю Австрію і тому треба також на язикове питанє глядіти з австрійского а не з німецько-народного становища. Німці є одним з найголовніших складників Австрії, але всеж таки не є они тотожні з Австрією, бо Австрія не є виключно німецькою державою. На язикове питанє треба отже глядіти з становища: яка розвязка язикового питання є найліпша для Австрії, а не — яка розвязка найбільше вдоволялаб Німців?

(Дальше буде.)

Положенє Русинів в Боснії.

(Дальше.)

Тому то оголосило правительство, що кождий, хто поїде до Босни і там зістане ся, дістане 600 ринських і 24 моргів землі. Розуміє ся отже, що на таку вість — багато людей попродали свої маєтки, та пустили ся до того щасливого краю.

І справді з початку так було, що влада сараевска кождому переселенцеві виплачувала 600 ринських, і давала 24 морги царської землі даром. Але недовго трівало те щастє. Згодом влада не хотіла давати. Бо лучало ся часто, що той, що дістав гроші і ґрунт, подивив ся на Босну, зрозумів, що з неї хліба трудно буде ему їсти, кидав землю, а сам вертав з грішми до свого краю...

Недаром кажуть, що Русин все — «пізний Іван»... Не дивниця отже, що і тепер довідали ся наші Русини про Босну кілька літ пізніше, значить тоді, коли вже грошей не давали, а землі, які були ліпші, та ближші міст, позабирали вже чужі люди, як мадьяри, Італійці, Німці, Чехи і т. д... Та нічо не помогло, стали наші люди емігрувати до Босни. Не помогло навіть, коли деякі із свідомих наших людей стали остерегати та відраджувати.

Народу було годі стрямати...

А треба знати, що дехто із наших людей знав Босну добре. І так ще підчас війни з р. 1887 багато людей з Галичини служило при війську, були у війні боснійській і виділи на власні очи той рай.

Але крім того декотрі із наших визначніших людей, які щиро бажають добра нашому народові їздили умисно на оглядини Босни, щоби вміти про ню що сказати людям. І коли поїхали там та подивили ся на ту боснійську землю, і запитали тамошних людей, які там вже осіли, так зараз зрозуміли, що тут годі деробити ся нашому чоловікови хліба, а о гаравді хотяйби найменшим, ані гадки не може бути. Не зашкодить пригадати, що тим, який їздив на оглядини Босни, був звісний наш патріот о. Войнаровский, парох з Балишнів, станіславської епархії, а теперішній посол до державної ради.

О. Войнаровский вернув із Босни, як колись, за часів Мойсея, жида з обіцяної землі, лише з тою ріжницею, що жидівські висланці принесли землякам на позаз велику китицю винограду, яку повісили на дрючку та дали нести аж двом людям на плечах, а о. Войнаровский не привіз нічого... Коли би був одначе хотів, міг

би був також привезти з собою на показ велику китку — одначе не винограду, а лиш ялівцю, який неначе язва яка присів боснійську землю...

Коли отже о. Войнаровський вернув з Босни та став віраджувати переселення до Босни, послухали декотрі і стали дальше газдувати на батьківській землі. Ті благословлять свою долю, бо мають доволі хліба для себе і для своєї рідні. Одначе ті, що не послухали і таки поїхали, не лише, що змарнували свій батьківський маєток, але ще й в Босні наїшли таку біду, про яку їм ніколи навіть не снило ся...

Позповім троха докладніше про початки переселення до Босни — для остороги усім нашим легковірним людям, які з легким серцем випродують батьківську землю, думаючи найти за горами, за ріками та за широкими морями — рай...

Ті наші люди, що виїхали перші до Босни, потратили скоро свій маєток то на дорогу, то в Босні на житє та на п'ятику. А коли біда стала заглядати в очі, а до Галичини не було за що вернути і в Босні не було з чого жити, бо не було ніяких заробітків, ті взяли ся скоро за діло Юди. Бо як колись Юда продав свого Спасителя за 30 срібняків, так ті поганці за кілька ринських, або за кілька гарців муки, та за ракію (горівку), взяту від Турка, стали писати до Галичини до своїх знайомих, що їм в Босні живеть ся дуже добре, що тут рай, про який в Галичині і панам не свить ся.

І стало ся отже таке, що ті безсоромні турецькі хруні вчинили таке, що тому 10 літ (1898 р.) місто Прияворі в Босні, де є староство, заповнило ся нараз нашими людьми мов би там був який відпуст або ярмарок.

Коли так нарід зіхав ся до того міста, що зрештою навіть не виглядає на місто, а є поганою турецькою дірою, в якій тоді не було навіть одного готелю, то де стояла яка турецька халабуда, підперта зі всіх боків колами, була завалена нашими людьми як оселедцями. Нераз в одній такій буді мешкало і кілька родин, а се зовсім не причиняло ся до моральности.

Згодом люди, не маючи що робити, стали пити сербську ракію, за гріш, який привезли ще з дому, і так запивали ся, що валяли ся по ровах мов снопи. Сих п'яниць брав мійський поліциант на тачки, та завозив до „цярної кучі“ (до арешту). А за п'ятикою пішли сварні, бійки, розпуста та всякі недуги.

А треба знати, що Прияворі положений на рівнині, і то на мекляках. Тому то і вода там дуже нездорова, бо заскірна. Від тої то води стали наші люди слабнути, між народом кинула ся пропасниця, а там і тиф.

Та не лише подруже пропасниці з тифом наших людей десяткувало...

Ой, набідували ся наші бідні люди у тім Прияворі, набідували...

І не оден муж лишив ся без жінки, не одна жінка без мужа, неодні родичі без дітей, а діти без родичів...

А вже найгірше було то, що навіть не було де грішного тіла похоронити, бо Сербі, що мешкають в Прияворі, не позволяли ховати на своїм двинтарі.

Длятого перша ласка, яку зробила сараєвська влада нашим людям, то була та, що призначила кусень землі Галичанам на цвинтар (Лобное місто на погрібівє странних). На тім то цвинтарі похоронили наші люди своїх найдорожших, сумно-сумно, мов ті жиди без сьвященника, бо сьвященника тоді ще не було... Не треба й згадувати, як справді пригнобляючий був вид такого прияворського похорону. Вже самий вид похорону настроює до смутку і плачу, хотяй би він відбував ся не знати з якою парадом, з громадою сьвященників і співаків...

А що доперва сказати про хлопський похорон без сьвященника, без того всего, що нап нарід так високо цінить, до чого так привик, що неразз остатне з дому продасть, або заставить, щоби тільки вебіщикови справити гарний похорон...

Але на тім ще не кінець. Як я вже повисше сказа — лежить Приявор на багнастій околиці, а вода там заскірна. Так отже коли там виконає ся йому на гримву, то заким ще принесуть небіщика на цвинтар, то тимчасом вода так швидко підійде у гробі що більша половина

того долу, є наповнена водою. І в такий то гріб, а радше в таку калабаню приневолені пускати домовину, а она плаває по воді та гойдає ся на вії, мов той корабель на морі... І щоби домовину засипати, то треба її притримувати дручками, або лопатами, щоби її занурити в воді і присипати землею. І треба мати дуже тверде серце і дуже сильні нерви, щоби не здригнути ся, коли чуєть ся той глухий клекіт води, що усіма шпарами втискаєть ся до домовини.

І не дай Боже нікому видіти такий страшний похорон у Прияворі... А що діяло ся в серцях наших людей на вид такого похорону — легко догадати ся...

Ті, що не могли дивити ся на такий похорон, відвертали ся від могили, та закривали очі руками, шанками, а жінки завасками і страшно заводили.

Добре то кажуть: хто не вмів молити ся, най іде на море возити ся. Отже тут таке саме: хто не вмів плакати, най іде до Босни, там навчить ся.

Другою бідою в Босні, що дала ся добре в знаки нашим людям, то було се, що нашим людям було зразу дуже тяжко порозуміти ся з тамошніми людьми т. є Сербамі та Туркамі. А тим часом настала в Прияворі страшна дорожня. Усе подорожило о 50%! І то не тільки одежа і віктуали по skleпах, але навіть правительство скористало при тім та піднесло на кожній пачці тютюну ціну о 3 сотики вище, як було перед тим. Трафляло ся отже часто таке, що люди ішли до Турків або Сербів дещо купувати, та не знали, як що називає ся, і не могли порозуміти си.

Бо наш чоловік хотів чого иншого, а Серб або Турок давав ему знов що инше. Ось примір. Видів наш чоловік у одного Серба кошницю, в якій сушить ся кукуруза.

Питаєть ся Серб: „Що ти хочеш за ту кошницю?“

Серб каже 3 корони. Той радо дав і розійшли ся. Наш пішов до дому, заложив коні до воза, приїхав, підрізав стовпи пилюю, спустив кошницю на віз і повіз до дому.

Тимчасом приходить Серб до дому, — дивить ся, що нема кошниці! Лише улій на тім місци лежить, де стояла кошниця! Зараз і полетів Серб до нашого та далі кричати на него, яким то правом забрав він ему его кошницю?

Наш чоловік толкуєсь, що Серб сам ему її продав. Аж тепер Серб догупав ся, та каже до нашого чоковика: „Гайди вамо, гайди вамо, глядати цеш, я тебі показати цю шта кошниця“. І приводить на місце, де стояла кошниця, бере в руки глиняний улій забільшки дині, лише що шпичастий, підносить его в гору і каже: „ово імаш кошниця“ — та геген з всею силою тим улієм об землю! А непорозуміне повстало ось як. В тій кошниці лежав улій сербський, а по сербски улій називає ся „кошниця“. І Серб продав за 3 корони улій, а наш чоловік забрав сашу кошницю, що стояла 50—60 корон, бо була нова...

(Дальше буде).

Промова посла Н. Василька,

виголошена на засіданні буковинського союзу дня 16. жовтня с. р. в справі соймової виборчої реформи.

(Кінець).

Також дотеперішним посідачам курияльних мандатів оказали ми за велику ласку по думці соц. демократії. Але яким чином були би ми без оказання прихильности зискали голоси властителей великих посілости для виборчої реформи? Ся наша прихильність не стояла зовсім у відноднім відношеню до тої прихильности, яку властители більших посілости оказали зглядом нас.*) Ми збільшили загальне число соймових мандатів із 31 на 63 і додали властителям більших посілости до дотеперішних 10 мандатів обєх курий ще оден — оба мандати румунь-

*) Орган соц. дем. партії в Чернівцях „Volkspresse“ в останнім числі вискажуєсь вже за ухваленою в бук. соймі реф. виборчою.

ского і руского духовенства поставлені вже на так широку підставу, що я властиво не можу признавати їх рівности із курияльними мандатами.

Мандатів торговельної палати ми не збільшили (посол бр. Штравхер: кому належать мандати сеї палати?) Поважаний товаришу Штравхер! Сі мандати зачислено до стану посідання Жидів (др. Стоцкий: Так є.). Вільнодумні Німці не хотять вправді жадного для себе мандату із торговельної палати, але бажали би собі побільшити число сих мандатів на 3. Само собою розуміє ся, що ми не можемо узгляднити такого домаганя. (Признаня).

Ще коротеньке слівце до Поляків.

Своїй розумній політичній тактиці, а головню нашій великій прихильности — і тут зазначаю се як головню заслугу Русинів — маєте завдячувати те, що мимо відносно малого числа польского населеня одержались до дотеперішних 4 мандатів великої посілости ще 2 народні мандати. В сусіднім краю, Галичині, де ви є панами, нагадайте собі се наше поведене зглядом вас в сім краю, де ви репрезентуєте слабу меншість! (Гучні оплески).

Наближаючись вже до кінця своєї промови мушу зазначити мое вдоволенє, що для українського народу є ся виборча реформа засадничим поступом, хоч не дає она ему такого числа мандатів, як би се ему належало. В тім згляді ми є найгірше обділені: на 17.000 Русинів припадає один мандат, — у Жидів один мандат на 11.000 у Волохів на 10.000. (Посол Ончул: У покривджених Німців один мандат на 7.000 душ). Однак принципіяльні постанови того законопроекту є тут власне тим значним для нас поступом і они, як се я згадав вже, будуть певно фундаментом національного мира, на який ми всі тут так нетерпеливо ждемо. Тому ми будемо голосувати за тим законом. Кермуючись нашою традиційною прихильностию для Німців ми зізволили також на певно неналежні їм привілеї, які находять ся в тім законі, бо дуже залежало нам на тім, аби его одноголосно прийнято. І старались ми о се певно не тому, немов то боялись би, що неприхильність кількох панів Німців буде небезпечкою для санкції сего закона, але тому, що діло мира хотіли ми сотворити при загальній згоді. (Гучні оплески). Що вільнодумні Німці ставлять ся проти сего діла, се нас мусить вколоти. Всі ми мусимо бачити в тім доказ, що Німці і при найбільшій прихильности зглядом них все і таки конечню хочуть заспокоювати твою жадобу над всіма пануєтати.

Се, разом з дотеперішним посередництвом особливо вільнодумних Німців, напминає нас, Русинів, до бачности. Вільнодумні Німці огортають ся в кирею вільнодумства, в своїх часописях уникають, аби признатись до антисемітизму, коротко они не говорять по антисемітски і ограничають ся лиш до сего, що лиш по антисемітски ділають. Таким способом не хочуть втратити симпатий між Жидами. Я гляджу глибше і бачу, що нема ніякої ріжниці між ними і християнськими социялами. Однак під національним зглядом они ще менше толерантні, ще більше нажерливі, ніж християнські социяли і тому як они не надумають ся змінити сю свою політику, то християнсько-социяльні Німці з національних зглядів будуть для нас Русинів симпатичніші, як раз через те, що они під національним зглядом більше толерантні. Ми кажемо ясно і просто: Як всі Німці є вже тут у нас антисемітами, то ми скорше вже з тими будем старатись шукати виходу, які не кидають нам ніяких колод в нашім національнім і культурнім розвою.

Маючи найліпші наміри і ціль давати почин до законів, що принесли би нашому улюбленому краю еру поступу і загального розвою, почали ми сю соймову еру перед шістьма роками разом із демократичними Румунами, з д-ром Штравхером і Відманом. Від того часу в наших відносинах наступила велика зміна і неодно діло, розпочате нами з найохвальнішими замірами, переминилось в ненависть і ворожнечу. Однак можемо з вдоволенєм сконстатувати, що сей сойм в протягу шістьох літ провадив успішну законодатну працю і що він сьогодні прикінци своєї діяльности ухвалює сей закон, який має бути вінцем єї. Ми творимо сей закон, щоби він як знамените діло миру став підставою будучих репрезентаційних тіл, які розвинуть ді-

аль ість в супокою і в горячій любови до вашої Бук виши. (Живі признанія і оплески в цілій палаті і на галерії. Бесіднякови гратулюють).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Рада міністрів, що відбула ся в субботу при участі всіх членів кабінету, займала ся справою язових законів ухвалених чотирма соймами і постановила більшістю голосів сі закони для гор. і дол. Австрії, Зальцбурга і Форарльберга предложити до цісарської санкції. Обидва чеські міністри др. Жачек і др. Браф зголосили подане о відставку а др. Браф мотивував се довшою промовою з огляду на опір чеських сторонниць проти цих законів. Міністер-президент бар. Бінерт здав звіт цісареві про вислід ради міністрів, а що постановою д-ра Жачка і Брафа є невідклична, то й подане їх о відставку буде привяче Короною. Місце чеського міністра-земляка остане необсажене, а місце міністра рільництва буде заступати секційний шеф Поп.

Причиною до відставки обох чеських міністрів має бути рішучий опір чеських сторонниць проти відомих краєвих законів язових. Справедливо німецькі дивізіони вказують на непослідовність тактики чеських сторонниць, котрі стоять на автономічнім становищі і застерігають упрямлюване язового питання для сойму, а так само в моравській соймі перевели закон про національну угоду, і противлять ся полагоді німецько-чеського спору з підмогою законів внесених правительством в державній раді, а тут під впливом агітації розпочинають боротьбу проти автономії німецьких коронних країв. Властиву причину відставки чеських міністрів бачать німецьке дивізіонство в тім, що Слав. Єднота намагала ся виперти з кабінету міністрів Гохенбургера і Шрайнера, котрі з самого почину теперішнього кабінету бар. Бінерта були осоружними для славянських сторонниць. Вольводумні Німці вважаючи на трудне фінансове і парламентарне положення самі признавали потребу усунення міністрів Гохенбургера і Шрайнера з кабінету, однак міністер Шрайнер розвуршив за собою агітацію і представив загрожене своє міністерство яко „німецьку народну потребу“ і позискав для себе жидівсько-ліберальне дивізіонство, котрому вигідне є безпарламентарне положення і задля того всіма способами піддержує національно-політичні спори в Австрії, щоби не допустити до успішної законодавчої роботи в держ. раді.

Чеські сторонництва покористували ся краєвими законами язовими, щоби приневолити чеських міністрів до відставки а тим способом наперти також на міністрів Гохенбургера і Шрайнера і загнати правительство і держ. раду в нове положення. Чеські сторонництва наміряють тим способом міністерству унеможливити парламентарну управу, а відтак приневолити сторонництва, на котрі опирає ся правительство, розпочати переговори для уздоровлення парламенту.

Правительство дійсно, як ми вже звичали, має намір підчас відрочення держ. ради перевести переговори, щоби уможливити передовсім сесію чеського сойму, а відтак і державної ради. В тім часі парламентарного відрочення відбувають ся засідання комісій, отже правительство буде мало нагоду порозумівати ся з сторонництвами.

Через відставку чеських міністрів змінив ся характер кабінету бар. Бінерта, котрий буде приневолений або довести переговорами до порозуміння між сторонництвами або перейти до § 14. В тім іменно є ціла вага політична відставки чеських міністрів, що она намагала ся гордийський узол протяглого пересилення розтяти насильним способом.

Поки переговори з сторонництвами будуть переведені, можуть уже санкціоновані краєві закони язові, а тим способом будуть они довершеною подією. Бар. Бінерт опинив ся отже перед новою задачею а чи зуміє з неї вивязати ся добре, покаже недалека будучина:

Заграниця.

По всякій імовірности заносить ся в Кореї на повстання проти японської гегемонії. Убийник князя Іто мав заявити, що его вчинок є лише початком цілого ряду інших замахів, які будуть вступом до боротьби Кореї о свободу. Ся вість не видає ся неможливою хочби з огляду на иншу вість, яка доносить, що 300 Кореанців напало на залізничну стацию недалеко Сеулю. Що стало ся з японським залізничним персоналом, не знати.

Син князя Іто, маркиз Іто, який прибув до Парижа, заявив співробітникови дивізіона Figaro, що вість, начеб то его батько дістав повноваження вести якісь важні переговори з російським міністром фінансів Коковцевом, є невірна. В дійсности удав ся его батько до Харбіну лише на звіді. Що до переговорів, то колиб они мали бути наступити, булоб до них дійшло доперва пізнійше.

Коли приглянути ся подіям в Греції, про які звичають депеші, то мемо волі приходять на гадку заворушення на „Потемкин-ї“ і инші події, викликані російською чорноморською флотією. Вправді удало ся згнобити повстання, викликає на Саламіні девятьма, після инших вістей двадцятьма офіцерами маринарки і 400 моряками, що граничили просто зі зухвальством, але за ціну отвертої битви і зі значним ушкодженням кораблів, в теперішній хвилі цінніших як коли инде для Греції. У власнім арсеналі, який не з великої відваги піддав ся скоро громадці торпедовців, треба було зробити стрілами виллом. Крім сего успіх не є цілковитий. Оден зі збунтованих кораблів втік в сторону Елевзис, инший після безуспішної проби, заплисти до Леросу, пішов сейчас на дно моря. Не відомо на разі, в котрім напрямі удали ся збунтовані торпедовці. Побюють ся, що они схотять своєю появою викликати на Креті повстання. Нова битва коло Саламіні є справді потішною паралелею до успішного підприняття Сольона на тім острові перед більше як двома тисячами літ.

На щасте ціла печатя, а навіть сам військовий союз, який проголосив Тіпальдоса зрадником, займають вороже становище супроти заговорників в тім тяжким пересилени, який перебував край. Все залежить від сего, чи правительству удасть ся в коротці цілковито згнобити бунт флотії. Особливо розходить ся тут о долю династії.

Просимо відговити передплату.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Іларіона Вел.; римо-кат. Губерта. — В четвер: руско-кат.: Глікерії; римо-кат.: Кароля.

— Псминальне богослуження за бл. п. Омеляна Огоновського відбуло ся вчера в церкві Успенія Пр. Б. при численній участі вірних. Богослуження відправив о. Красицький, а до парастасу станули Вп. оо. Гузар, Рудович і Гургула. На жаль велими слабо був заступлений виділ „Просвіти“, для котрої так багато потрудив ся покійник, а так само і університет, на котрім так довго і успішно працював для науки (не було навіть его наслідника на кафедрі).

— Коломыйський общества, як читаємо в „Галичанині“ (ч. 235.) просперують не мудро. „Самопомощь“ виказує активів і пасивів ледви о окодо 270 тисяч корон, вкладок 179 тисяч корон, а кредиту 15 тисяч К. мимо сего, що „тепер там все исправно“ „Самопомощь“ єстувє п'ятнадцять літ і виказує такий маленький доробок, коли тимчасом общества „Бескидь“ в Сяноці за 8 літ єстования має активів і пасивів поперх один мільон 600 тисяч корон, а вкладок рівнож поперх цїлтора мільона. Друге общество св. Михайловскій Інститутъ“ доперва в сім році виявило більшу діяльність, завдяки проф. Гецеву. Оно удержує кількадесят бурсавів, які „обучаються літературному языку“. На чолі товариства стоїть др. Дудикевич, який „нїськолко лѣтъ сь ряду“ не скликає загальних зборів і не складає рахунків, хоть против виділу відносять „тяжкія обвиненія“. Цікава річ що де проводить Дудикевич, там рахунків не можна діждати ся. Трєте „общество“ — філія Качковського під проводом о. Монцібовича „начала просыпаться“. Так само „почали просыпаться“: „Міщанская Читальня“, „Братская помощь“ і „Зоря“. За те „Торгово-промышленный Союзъ“ (на чолі стоєв Дудикевич) „пошовъ уже давно ad patres...“ и не уплатилъ своего величайшого долга вѣ „Самопомощи“. „Общество им. Θεод. Бялоуса“ не проявляє „буквально никакой діяльности“. „Братство св. Михаила“ заснітило ся, „Русскій Клубъ“ „заумеръ“, так само заснуло „литературно-драматическое обще-

ство“, розвій общества „Русскій Домъ“ „очень сомнительный“. Загалом з 12 обществ шість спить сном блаженних. Можлива річ, що ся сонність перейде також на прочі „общества“, що дай Боже аминь... Причиною.. безідейність!..

— Наукова праця студентів Українців в Петербурзі. В петербургскім університеті відбули ся оноді чергові збори гуртка українознавства. На них проф. Вовк організував етнографічну секцію. В секцію записалось чимало студентів. Сими днями она обміркує собі плян діяльности і возьме ся до роботи. Побажатиб їй також успіху, який має секція фільологічна. А сего можна сподіватись, хочби уже через те, що управу сеї секції взяв проф. Вовк — людина діяльна й талановита, у якої гуртянам є чому повчити ся. З проводу розбитя гуртка на секції, керманчик гуртка проф. Вольтер зауважив на сих же зборах, що не добре, коли гурток розібє ся на секції, між якими не буде ніякої звязи, і через се він пропонує секціям, щоби они, крім чисто наукової праці, уділяли місця й популяризації того, що робить ся в секціях. Товариство з сим згодилось і незабаром студенти Голоскевич та Рудницький відчитають гуртові реферат про свою наукову мандрівку та про всякі власні вражіння і поміченя. Професор Вольтер ще додав, що деякі праці членів того товариства уже друкують ся в записках Академії наук, а про працю студента Ярошенка висловив ся, що его наукові записи народної мови — щось надзвичайно гарне.

— Посла Будзюновського, який дня 29. жовтня кинув в парламенті оклик: „Палити домени!“ напаятував „Народний Комітет“, однодушно, зазначаючи, що се противне в дачі та етиці руского народа. Прецінь раз!

— Віче черновецької української академічної молодіжи. В неділю 31. жовтня відбуло ся в Чернівцях віче укр. академічної молодіжи в одній із університетських саль. Явило ся на сім вічу окодо 100 студентів Українців, щоби поставити тут властям домаганя, піднесені українською академічною молодіжкою вже торік. Віче отворив канд. філь. Николишин, витаючи заступника сенату черновецького університету проф. радника двору д-ра Калужницького. Предсідателем зборів вибрано канд. філь. Калитовського, а его заступником студ. філь. Мигалюка; на секретарів покликкала президія студ. теол. Кирстюка і студ. філь. Боднарюка. Скликане сего віча викликала пекуча потреба креованя катедри української історії і семінарії тоїж історії з викладною мовою українською на черновецькім університеті як також справа прав української мови на тімже університеті. Що до креованя катедри укр. історії і семінарія тоїж історії з викладною мовою українською вилосив реферат студ. Іван Коженювский, який зясувавши потребу згаданой катедри, поставив отсі дві резолюції: I. а) Віче укр. акад. молодіжи черновецького університету, зібране дня 31. жовтня 1909. р., домагася ся поновного успішного полагодження меморіялу внесеного в справі креованя катедри української історії і семінарія тоїж історії з викладною мовою українською і протестує проти проволіканя сеї справи; б) віче протестує проти ореченя сенату про, що мова викладна того предмету і в семінарних мала би бути німецька; в) віче звиває наших парламентарних послів, щоби горячо і енергічно поперли наші домаганя, і жадає щоби вже в теперішній сесії заінтерпелювали правительство, як стоїть справа з креованем катедри української історії і семінарія тоїж історії з українською мовою викладною. II. Віче заявляє свою горячу симпатію румунському студентству за его боротьбу в справі утвореня катедри історії рідного народа і заєвняє его, що у силній анції за належні права обох автохтонних народів іти ме рука в руку з тимже студентством. До сих резолюцій додав студ. прав С. Ясеницький ще отсю резолюцію: „Українська академічна молодіж, зібрана 31. жовтня 1909. заявляє, що для осягненя своїх домагань уживати ме всіх способів, доки правительство не сповнить єї жадань“. Сі резолюції прийнято однодушно, почім студ. прав Ясеницький реферував про права української мови на черновецькім університеті, а віче ухвалило поставлену нам отсю резолюцію: „Українська академічна молодіж зібрана в неділю 31. жовтня 1909. в салі університету, протестує проти виключно німецького характеру черновецького університету і жадає, щоби міродатні власти університетські не будуче приймали поданя і письма в українській мові і відповідали в тійже мові, як також щоби всюда на університеті можна було послугувати ся українською мовою. В дальшій дискусії вічевики прийняли внесенє академіка Вацика, щоби студенти-Українці черновецького університету на будуче у стичности з властями університетскими уживали в письмі української мови і домагали ся відповіди на ті письма в тійже мові.

— Новий спосіб польщення Русинів у Львові. Магістрат м. Львова оголосив конкурс на 5 стипендій по 300 корон річно із стипендійної фундації для убогих ремісників у Львові ім. Романа

Духевського. В умовах конкурсу подано, що проситель мусить бути сиротою, римо-католицького обряду, та доказати, що його родичі були Поляками або Русинами, уродженими в Галичині. Пок. Роман Духевський, Русин, в гробі повернувшись би ся, якби знав, що сталося з його записами, даними під опіку славетному львівському магістратові. В фундаційній акті стипендії були призначені для Поляків і для Русинів. Однак львівський магістрат зробив з того середник до польського Руоинів, назначуючи стипендії для перекинчиків, яких родичі були Русинами, бо ж звісно, що польський магістрат не признав Русинів римо-католиків.

— Археологічна знахідка. В Виборзі, на тим місці де буде новий дворець залізничі, під верхню верствою землі знайдено останки будівель людей кам'яного віку. Будови ці дуже гарно схоронилися. Вчені геологи, яких покликали з Петербурга, заявили, як переказують „Б. В.“, що люди, які ставили ці будівлі, жили тут 4.000 літ тому. В будинках знайдено старинні печі, в яких варили сграву, кам'яні сокири та інші знаряди людей того часу. Там лежали кістки тварин, яких тоді вживали люди і сила інших старшинних речей. Місцеві влади звелили се місце огородити і тепер приступлять до великих розкопок під доглядом вчених спеціалістів.

— Святотатство на Ясній Горі в Ченстохові. Украдені окраси чудотворного образу Матері Божої оцінено з початку пересадно на кілька мільонів рублів, потім на 100.000 а в кінці на 27.000 рублів. З початку думано, що суковка на образі була брилянтова, тимчасом була се т. зв. перлова, з імітованими або мертвими перлами. Також украдені вота не представляли дуже великої вартости. Разом важили они один пуд.

— Розбишачтво. Дня 25. м. м. в ночі повертав з торгу в Раві руский вїт з Салашів. Коли вїз вїхав в густий лїс, гримнув стрїл з ручницї. Парубок, що поганяв конї, оглянувшись і побачив, що вїт хватив ся обома руками за груди. В тїй хвилї ував ще один стрїл а куля знова влучила в раненого вїта, який за хвилю сконав. Убийника доси не вислїджено.

— Про незнаного кобзаря. З села Фастовцї, борзеньского повіту (на Чернигівщинї) пишуть до Ради: Дуже прикро, що наші Українцї не звернуть уваги до сего часу на невідомого кобзаря Якова Харченка, котрий живе в селї Фастовцях, борзеньского повіту, де й родив ся. В півтора рока він осліп, потім в близькім часї, залишивши батька і матір, був на опіці чужих людей, які вгодували его до зросту. В 11 років Харченко став учитись у кобзаря Івана Гримака, який жив в селї Квашовцї, двї верстви від Борзни. Сей кобзар передав своєму ученикови всю свою старезну кобзу, яка у него ще й тепер є і пустив по світу. Тепер Харченкови 48 років і живе він в своїм селї, через те, що ему не раз траплялись ріжні суперечки з адміністрацією та заборони. Сільська молодь часто его закликає на вечїрки, грає він також в свята на базарї, співаючи усякі псалми за вбогу лепту, і тим живе. Голос має він дуже чистий, гучний і приятний. Що до гри, то техніка рук і слух дуже розвинені. Наприклад сказати, такий у него слух, що до всякої піснї, яких співають у нас на Україні, у него зразу вироджує ся чудовий супровід. Дум грає мало, бо в селї, каже, ними не цікавлять ся, то позабував; але каже, як би такий знайшов ся, що проказав би слова та мотив, то вмить би грав як завгодно. Особливо грає він дуже багато псалмів, між ними є дуже хороші. Чимало таки грає, як він сам каже, „мирських витребеньок“, як то „чечїтку“, „міщанку“, „Хому-Ярему“, „щегля“, „коваля“ й багато таких інших.

— Страйк в гімназїї. До черновецькїй III державної гімназїї перевесено свого часу проф. Похмарского. Ученики VII класи не могли з ним погодитись. Коли частї жалоби до дирекції остались безуспїшні, застрайкувала ціла VII класа. По переведеню слідства 12-ох учеників виключено за те з гімназїї, а більше число покарано 16 годинним карцером.

— Чотири театри в Києві. Київ, який числить поверх чверть мільона населеня, має тепер чотири постійні театри. В Театрі Грамотности грає укр. група Миколи Садовского. В театрі „Соловцова“ грає рос. драмат під дирекцію І. Дуван-Торцова. В городскім театрі відбувають ся вистави оперовї під дирекцією С. Брикіна, а в театрі „Медведєва“ грає оперова рос. дружина лірично-комїчні опери під управою М. Медведєва.

— Нещаслива пригода. В Зазулях під Золочевом на т. зв. „Козаках“ усунула ся в суботу по полуднї гора і засипала відломами каміня 9 осіб. З під звалищ витягнуено двоє людей тяжко ранених а 7 осіб неживих.

— Залїзничї пригоди. На шлягу Дрохобич-Стрий межї стациями Стрий а Гаї вижні трїсла в недїлю по полудни вїсь під нафтовим бочковозом, а в наслідок сего вискоччло із шин багато возів тягарового поїзду. Шини на великім

просторї повикручували ся так, що направа їх тривала цілу добу. За той час подорожні мусили на тим місци пересїдати до другого поїзду. — Межї стациями Львів а Львів-Підзамче коло Клепарова розірвав ся онодї тягаровий поїзд. Половина поїзду поїхала на головний дворець, а задна половина покотила ся з поворотом на Підзамче. На щастє ззаду поїзду була друга машина, і она спинювала відорванї вози в бігу, але зовсім не могла їх здержати і через те лише не прийшло катастрофи.

Конститууючі Загальні Збори акціонерів субскрибентів Земельного Банку гіпотечного

спїлки акційної у Львові відбудуть ся у Львові дня 8. н. ст. грудня 1909 о год. З. з полудня в комнатах Рускої Бесїди (Ринок ч. 10 I пов.).

Рівночасно розсилає ся поштою до кожного Вп. акціонера письмо з повідомленєм про призначене субскрибованих акцій і запрошенєм на збори. Наколиб кому з Вп. акціонерів не доручено того письма до кількох днів, зволить зараз подати се до відома комітету основателїв у Львові (ул. Руска ч. 20).

За комітет основателїв: Др. Кость Левичукій, Др. Тадей Соловій, Др. Стефан Федак.

Телеграми

з дня 2. листопада.

Атени. Капітан Типальдос з чотирма офіцерами, які з ним збутовували ся, утік в гори Парнас і доси не можна було его віднайти.

Атени. В приставї Фалерон стоїть тепер пять чужих всевних суден: 4 англїйскї і 1 росїйске.

Відень. Цїсар прийняв вчера на послуханю Гр. Еренталя.

Юлій Майнль
Львів
ул. Академічна 2 а

КАВА
ГЕРБАТА
КАКАО
ЧОКОЛЯДА

92 (7 12)

Colosseum

в пасажи Германів при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 16. до 30. жовтня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєня. В недїлі і свята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєня. Білєти вчаснїше можна набути в конторї Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашеня кожухат і Читалєхь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовинї і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконанї в артист. інститутї Ангерера у Віднї у величинї 24+30 см. можна набути в книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Привуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньскій на пам'ятник Т. Шевченкови в Київї.

Бїда з лихим жолудком

а сталї наслідки того є: брак апетиту, бїль жолудка, мловєнє, забурєня при травленю, бїль голови і т. д. На то певно помагають

КАЙЗЕРА

М'ЯТОВІ ЦУКОРКИ

випробованї лікарями!

Дїлають оживляючо, причиняють ся до травленя і до скріпленя жолудка.

Пакет 20 і 40 сотиків.

Можна набути у всіх аптиках.

91 (4-12)

Розклад залїзничих поїздів важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	в					
	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи	
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50	
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30	
Тарнова	—	—	1:10	—	—	
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30	
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30	
Черновець	—	—	—	6:40	12:20	
Станиславова	5:45	—	—	—	—	
Коломї	—	10:20	—	—	—	
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00	
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00	
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00	
Любичя	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*	
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—	
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10+	
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20	
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30C	9:35B	
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50	
На Підзамче:						
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12	
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12	
Курович	—	—	11:19	—	9:39	
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39	
Зі Львова відходять до		в				
		рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15	
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45	
Гришєва	—	—	3:30	—	—	
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10	
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38	
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50	
Станиславова	—	—	2:50	—	—	
Коломї	—	—	—	6:00	—	
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25	
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25	
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45	
Любичя	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45	
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B	
Янова	8:20	10:10	1:37+	3:40	6:30	
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50C	8:34B	
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10	
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15	
З Підзамча:						
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32	
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—	
Курович	—	7:13	—	2:52	—	
Винник	5:44	7:13+	1:30	2:52	—	

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товстим друком. — А) Лише в недїлі і свята від 16/5 до 19/5. Б) Лише в недїлі і свята від 1/6 до 21/6. В) Лише в недїлі і свята а від 1/6 до 30/6, щодєнь. — Г) Щодєньно від 1/7 до 31/7. — 3) Лише в недїлі.

